

Međunarodni monetarni fond
Washington, D.C. 20431 USA
Priopćenje za javnost br. 01/10
19. ožujka 2001.

MMF je odobrio Hrvatskoj 255 milijuna dolara vrijedan stand-by kredit na razdoblje od 14 mjeseci

Izvršni odbor Međunarodnog monetarnog fonda (IMF) danas je odobrio Hrvatskoj stand-by kredit od 200 milijuna specijalnih prava vučenja (oko 255 milijuna američkih dolara) na razdoblje od 14 mjeseci. Ovom je odlukom omogućeno Hrvatskoj da od MMF-a odmah povuče 40 milijuna SPV-a (oko 51 milijun američkih dolara). Međutim, s obzirom na vrlo povoljno stanje međunarodnih pričuva, jednostavan pristup tržištima kapitala i pozitivne eksterne izgleda, hrvatske vlasti ne namjeravaju povući sredstava i tretirat će stand-by kao aranžman sklopljen kao mjera opreza.

Nakon rasprave Izvršnog odbora o Hrvatskoj, gosp. Stanley Fischer, prvi zamjenik generalnog direktora i zamjenik predsjednika je rekao:

“Pozdravljam odluku hrvatskih vlasti da donesu trogodišnji gospodarski program za razdoblje od 2001. do 2003., kojim nastoje ostvariti održive visoke stope gospodarskog rasta uz stabilnost cijena i osigurati sposobnost izvršenja eksternih obveza putem fiskalne prilagodbe, discipline plaća i strukturnih reformi u kontekstu kontinuirane stabilnosti tečaja. Smanjenje državne potrošnje, manji porezni teret, ograničavanje rasta plaća u cijelom gospodarstvu, kao i liberalizacija gospodarstva, restrukturiranje i privatizacija povećat će produktivnost, osnovicu budućeg rasta realnih plaća i višeg životnog standarda, i zaposlenost. Program je ambiciozan, što je i potrebno za gospodarsku stabilnost i razvoj Hrvatske, a njegova uspješna provedba zahtijevat će nepokolebljivost hrvatskih vlasti i podršku Sabora i šire javnosti.

Hrvatske su vlasti odlučno pristupile provedbi programa za 2001. donijevši restriktivan proračun, uvevši nov sustav Državne riznice i postavivši temelje za ograničavanje rasta plaća u javnom sektoru. Potpuna provedba ove politike je bitna za ostvarivanje Vladina cilja vezanog uz deficit i za sklapanje sporazuma o socijalnom miru kojim se utvrđuju pouzdane smjernice za rast plaća u ostatku gospodarstva. Stoga je jako bitno da Vlada pretvori svoju zakonsku ovlast u stvarne platne razrede za državne službenike i ostale državne namještenike te donese i započne provoditi posebne programe za smanjenje broja zaposlenih. Financiranje HZZO-a i HZMO-a treba odlučno kontrolirati, a temeljitije reforme se trenutačno pripremaju uz pomoć Svjetske banke. Ako se u fiskalnom području usprkos ovim naporima pojave propusti, hrvatske vlasti ne bi trebale oklijevati aktivirati kontingencijske mjere koje su utvrdile u svom programu.

Bitno je da hrvatske vlasti što prije pristupe provođenju svojih privatizacijskih planova jer se proračun za 2001. uvelike oslanja na prihode od privatizacije. Promptne i odlučne mjere u tom području potaknut će stvaranje povjerenja u ekonomski program hrvatskih vlasti i s vremenom poboljšati učinkovitost.

S obzirom na znatno olakšan pristup stranim tržištima, kontinuiranu stabilnosti u regiji i potpunu provedbu programa, sadašnji tečaj trebao bi ostati primjeren i tako održati eksternu konkurentnost Hrvatske tijekom razdoblja provedbe programa. Monetarni program Hrvatske narodne banke (HNB) za ovo razdoblje zasniva se na stabilnom tečaju, no HNB ne bi trebao pokazati otpor prema svakom neočekivanom velikom ili ustrajnom pritisku deviznog tržišta”, rekao je gosp. Fischer.

Sažetak programa

Hrvatsko gospodarstvo uspješno je prebrodilo recesiju iz 1998. i 1999., a bankovni se sustav oporavio od nedavne krize. U 2000. potrošnja je znatno porasla zbog velikog povećanja plaća odobrenog tijekom 1999., uklanjanja političkih neizvjesnosti i ublažavanja monetarne politike, dok je izvoz ostvario veliku korist od oporavka u Europi, prošle deprecijacije realnog efektivnog tečaja i dobre turističke sezone. Vjerojatno je da će se realni BDP-a povećati na 4 posto u 2001. sa procijenjenih 3,5 posto u 2000. Međutim, ovaj umjereni rast još nije dovoljan da bi mogao djelovati na nezaposlenost u razdoblju kad se planira smanjenje broja zaposlenih u javnom sektoru. Iako je u 2000. došlo do povećanja stope službeno mjerene i temeljne inflacije, očekuje se da inflacijska kretanja neće imati neke veće negativne posljedice, s obzirom na smanjene inflacije mjerene cijenama na malo sa 7,4 posto u 2000. na 4,5 posto tijekom 2001. zbog ograničavanja rasta plaća, stabilnog tečaja i umjerene korekcije cijene nafte.

Hrvatske vlasti su odlučne u namjeri da smanje veličinu državnog proračuna i njegovu financijsku neuravnoteženost, uz istodobno održavanje stabilnosti cijena na temelju vrlo stabilnog tečaja. Nova Vlada je dobro započela 2000. sa smanjenjem državnih rashoda, smanjenjem poreznog opterećenja i fiskalne neuravnoteženosti. Fiskalna prilagodba je istodobno rezultirala ublažavanjem HNB-ovih monetarnih uvjeta. U skladu sa svojim fiskalnim okvirom za 2001-2003. Vlada namjerava smanjiti rashode proračuna konsolidirane središnje države sa 46,2 posto na 37,6 posto BDP-a i fiskalni deficit sa 6,5 posto na 1,3 posto BDP-a.

Program hrvatskih vlasti za 2001. utemeljen je na daljnjoj fiskalnoj prilagodbi, ograničavanju rasta plaća i strukturnoj reformi. Politike su definirane tako da osiguraju željenu stabilnost tečaja u sklopu odabranoga upravljanoj fluktuirajućeg tečaja. No HNB se neće odupirati ustrajnim ili velikim pritiscima deviznog tržišta ili tolerirati ugrožavanje svojega tromjesečnog cilja vezanog uz međunarodne pričuve.

Fiskalnom politikom nastoji se smanjiti deficit proračuna konsolidirane središnje države sa očekivanih 6,5 posto u 2000. na 5,3 posto BDP-a u 2001., što podrazumijeva smanjenje rashoda od 4,3 postotna boda u svjetlu smanjenja poreza i dodatnih rashoda za mirovine na temelju odluke Ustavnog suda. Do potrebnog smanjenja rashoda će se uglavnom doći smanjenjem mase plaća, kupovine dobara i usluga, investicija i socijalnih davanja. Očekuje se da će deficit biti financiran uglavnom iz prihoda od privatizacije, i to bez posudbi od domaćih banaka. Program sadrži kontingencijske mjere kojima će se neutralizirati učinak provedbe politike plaća i ostalih fiskalnih propusta kao i korekcije plana odgođene privatizacije. Ograničavanje rasta plaća će biti ostvareno smanjenjem mase plaća u državnom sektoru, zamrzavanjem prosječnih plaća u javnim poduzećima i sklapanjem sporazuma o socijalnom miru kojim se rast plaća u preostalom dijelu gospodarstva ograničava na nešto nižu razinu od rasta produktivnosti.

HNB-ova **monetarna politika** za 2001. godinu se zasniva na stabilnom tečaju i nastoji smanjiti inflaciju mjerenu cijenama na malo na 4,5 posto do kraja godine. HNB očekuje da će potražnja za ukupnim likvidnim sredstvima u 2001. i dalje rasti, iako po nešto nižoj stopi, odražavajući brži rast ekonomske aktivnosti i jačanje

povjerenja u bankovni sustav, posebno nakon isplate preostalih osiguranih štednih uloga banaka u stečaju krajem 2000. HNB će upotrijebiti dio povećanje potražnje za primarnim novcem tijekom turističke sezone kako bi akumulirao međunarodne pričuve i održao njihovu bruto razinu na oko 4,25 mjeseci uvoza.

U međuvremenu su banke koje su prebrodile krizu koja je zadesila bankovni sustav u razdoblju između 1998. i 1999. privukle nove depozite i ojačale svoju kapitalnu osnovicu, što je rezultat jačanja povjerenja u bankovni sustav. Iako banke trenutačno imaju duge devizne pozicije, odobravanje kredita potencijalno neosiguranim dužnicima će najvjerojatnije sadržavati znatan indirektni devizni rizik. Očekuje se da će se nastaviti vlasnička koncentracija unutar ojačanoga regulatornog i nadzornog okvira.

Strukturne reforme su usmjerene na ekonomsku liberalizaciju, restrukturiranje i privatizaciju. Hrvatske vlasti namjeravaju unaprijediti financiranje mirovinskog i zdravstvenog fonda i ojačati konkurentnost gospodarstva kako bi privukle inozemna ulaganja, i to izravno putem privatizacije i neizravno putem pristupačnijega institucionalnog i regulatornog okvira. One smatraju ove mjere prijeko potrebnim za ostvarivanje svojih ciljeva vezanih uz gospodarski rast i rast zaposlenosti. Mjere za poboljšanje financiranja mirovinskog i zdravstvenog fonda, očuvanje povjerenja u bankovni sustav, povećanje fleksibilnosti tržišta rada i povećanje učinkovitosti poduzeća bitni su za ovaj program.

Hrvatska je postala članicom MMF-a 14. prosinca 1992., a njezina kvota¹ iznosi 365,1 milijuna SPV-a (oko 465 milijuna američkih dolara). Sredstva MMF-a kojima se ona trenutačno koristi iznose ukupno 121 milijun SPV-a (oko 155 milijuna američkih dolara).

¹ Kvota članice u MMF-u određuje posebice iznos njenih upisanih kvota, broj njezinih glasova, mogućnost pristupa MMF-ovim sredstvima i njen udjel u alokaciji SPV-a.

Hrvatska: Odabrani ekonomski indikatori

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001. program
Realni sektor (promjena u postocima)							
Realni BDP	6,8	6,0	6,6	2,5	-0,4	3,5 ^{1/}	4,0
Stopa nezaposlenosti (prosječna; postotak radne snage) 2/	n.d.	10,0	9,9	11,4	13,6	15,1 ^{3/}	14,5
Nominalne neto plaće (promjena u postocima; prosjek razdoblja)		17,7	14,8	15,4	11,2	9,0 ^{4/}	...
Cijene na malo (na kraju razdoblja)	3,7	3,4	3,8	5,4	4,4	7,4	4,5
Bruto nacionalna štednja (postotak BDP-a)	9,9	16,1	18,2	17,2	18,7	20,2 ^{1/}	22,0
Bruto domaće investicije (postotak BDP-a)	17,6	21,9	29,8	24,3	26,3	24,8 ^{1/}	25,8
Državni proračun (postotak BDP-a)							
Proračun konsolidirane središnje države (na gotovinskom načelu) 5/	-0,9	-0,4	-1,3	0,6	-2,0	-5,1 ^{1/}	-0,8
Proračun konsolidirane središnje države (na obračunskom načelu)	-2,0	-3,0	-7,4	-6,5 ^{1/}	-5,3
Novac i krediti (na kraju razdoblja; promjena u postocima)							
Ukupna likvidna sredstva	40,4	49,1	37,6	13,0	-1,1	26,5 ^{1/}	15,3
Kreditni proračunu konsolidirane središnje države	-3,0	-3,4	-49,9	-2,7	41,1	19,2 ^{1/}	0,0
Ostali krediti 6/	18,9	3,1	44,1	22,4	-6,5	4,4 ^{1/}	15,9
Kamatne stope (na kraju razdoblja; postotak)							
Prosječna pasivna kamatna stopa	6,1	4,2	4,4	4,1	4,3	3,6	...
Prosječna aktivna kamatna stopa	22,3	18,5	14,1	16,1	13,5	10,5	...
Platna bilanca (postotak BDP-a)							
Vanjskotrgovinska bilanca	-17,3	-18,2	-25,8	-19,2	-16,4	-17,9 ^{1/}	-17,3
Tekući račun platne bilance	-7,7	-5,5	-11,6	-7,1	-7,6	-4,6 ^{1/}	-3,9
Ukupni inozemni dug (na kraju razdoblja) 7/	20,8	23,2	31,9	40,3	44,5	53,2 ^{1/}	50,4
Bruto međunarodne pričuve (u mil. USD; na kraju razdoblja)	1.895	2.314	2.539	2.816	3.025	3.423	3.663
Međunarodne pričuve (u mjesecima uvoza robe i usluga)	2,4	2,8	2,7	3,2	3,7	4,2	4,3
Kratkoročni dug kao postotak bruto raspoloživih međ. pričuva 5/	31,6	40,7	45,6	75,1	77,3	96,3 ^{1/}	75,7
Tečaj							
Tečajni sustav	U kategoriji ostalih upravljanih fluktuirajućih tečajeva						
Tečaj kune prema američkom dolaru (31. siječnja 2001.)	8,37687						
Nominalni efektivni tečaj (1995.=100; prosjek razdoblja)	100,0	100,3	101,0	100,4	94,7	94,4 ^{8/}	...
Realni efektivni tečaj (1995.=100; prosjek razdoblja)	100,0	99,3	99,6	101,3	97,1	98,8 ^{8/}	...

Izvori: Hrvatske vlasti, Sustav informacija MMF-a i procjene MMF-a

1/ Procjena

2/ Anketa o radnoj snazi (utemeljena na standardima ILO-a)

3/ Od siječnja do lipnja

4/ Studeni

5/ Nacionalna prezentacija, prihodi od privatizacije su stavka koja se nalazi iznad crte.

6/ Kad se uzme u obzir otplata dospjelih neplaćenih obveza, rast plasmana bi iznosio 15,3 posto u 2000 i 18,5 posto u 2001.

7/ Ne obuhvaća dug koji je isključen iz sporazuma s Londonskim klubom.

8/ Listopad